

סופרים] ויראו ראשי הבדים מן הקודש על פני הדביר [קודש הקדשים, תרגום] ולא יראו החוצה.

והואיל ואמר: עד היום הזה, הרי משמע כי אף היום שם הוא שבמקומו נגנו, [ובגמרא לקמן הכי מפרש].

ופליגא מה דאיתא בברייתא כי דעת רבי שמעון בן יוחאי היא, שארון גלה לבבל אדעולא — דאמר עולא:

שאל רבי מתיא בן חרש את רבי שמעון בן יוחאי ברומי כשהלך לשם לבטל גזירות [רא"ל]: וכי מאחר שרבי אליעזר מלמדנו פעם ראשונה ופעם שניה כלומר: משני מקראות: ארון גלה לבבל [אתה] — רבי שמעון בן יוחאי — מאי אתה אומר?]

ומפרשינן תחלה והדר מסיימין דברי רבי מתיא: הניחא פעם ראשונה מקרא ראשון שלמד רבי אליעזר ממנו כי ארון גלה לבבל, היינו הא דאמרן: ויביאהו בבלה עם כלי חמדת בית ה'.

אבל פעם שניה — מקרא שני — מאי היא: דכתיב במגילת איכה: ויצא מבת ציון כל הדרה, מאי כל הדרה? הדרה [שה' וח' מתחלפות, מהרש"א], כלומר: יצא מירושלים דבר הגנוז בחדרי חדרים. (174)

ואילו אתה — רבי שמעון בן יוחאי — מאי אתה אומר?

אמר לו רבי שמעון לרבי מתיא: שאני אומר: ארון במקומו נגנו, שנאמר: ויאריוכו הבדים ויראו ראשי הבדים מן הקדש על פני הדביר ולא יראו החוצה ויהיו שם עד היום הזה.

הרי למדנו שלדעת עולא, סובר רבי שמעון בן יוחאי שהארון במקומו נגנו, ולא גלה לבבל וכפי ששנינו בברייתא משמו של רבי שמעון.

אמר ליה רבה לעולא: מאי משמע האיך משמע מן הכתוב הזה כי הארון במקומו נגנו?

שמא תאמר כיון דכתיב: בסוף הפסוק ויהיו שם "עד היום הזה", ומשמע שהוא קיים עד היום הזה ממש —

וכי אטו כל היכא דכתיב "עד היום הזה" לעולם הוא?!

והכתיב: ואת היבוסים יושב ירושלם לא הורישו בני בנימין, וישב היבוסים את בני בנימין בירושלם עד היום הזה —

וכי תאמר אף כאן: הואיל ונאמר "עד היום הזה" הכי נמי דלא גלו היבוסים מעולם מירושלים; והתניא בברייתא שגלו —

דתניא: רבי יהודה אומר: חמשים ושתים שנה שמ"חרכות ירושלם" וגלות צדקיהו

174. הקשה מהרש"א: למה צריך לדרשה "מאי הדרה: הדרה", ולא משמע ליה מלשון "הדרה" כפשוטה, שהארון הוא הדרן של ישראל, כדמשמע ליה לעיל מלשון "חמדה".

מדנקט הכי [עירה דם הפר] ולא נקט: עירה הדמים זה בזה, משמע דדוקא נקיט הכי, אבל איפכא לא; ושמא לפי שדם הפר מרובה ונופל שם הכובד, היה מתערב יפה.

הרי למדנו: כי היתה תקופה שלא עבר איש כולל היבוסים ביהודה חמשים ושנים שנה, ואינו יושב שם לעולם.

ותניא עוד שהיתה תקופה שלא היה איש בארץ ישראל: רבי יוסי אומר:

כתיב בפרשת נצבים: ואמר הדור האחרון בניכם אשר יקומו מאחריכם והנכרי אשר יבוא מארץ רחוקה, וראו את מכות הארץ ההיא ואת תחלואיה אשר חלה ה' בה. גפרית ומלח שרפה כל ארצה לא תזרע ולא תצמיח ולא יעלה בה כל עשב, כמהפכת סדום ועמורה אדמה וצבויים אשר הפך ה' באפו ובחמתו. ואמרו כל הגוים על מה עשה

לבבל, ועד פקידת כורש מלך בבל שעלו לבנות הבית [רש"י, וראה הערה (175)] —

לא עבר איש ביהודה, שנאמר בירמיה: על החרים אשא בני ונחי, ועל נאות מדבר קינה, כי נצתו "מבלי איש עובר", ולא שמעו קול מקנה, מעוף השמים ועד בהמה נדרו הלכו —

והרי מילת "בהמה" מיותרת היא, שהרי כבר נאמר: ולא שמעו קול מקנה, ובכלל זה הבהמה, אלא כלומר עד מנין "בהמה", ש"בהמה" בנימטריא: המשין ושתיים הו [רא"ל]. (176)

קמה ב ד"ה [— וי"ח שנה היה מכיבוש נבוכדנאצר את יהויקים מלך ישראל עד חרבות ירושלים — דאמר מר: גלו בשבע גלו בשמונה [מפרש לה רש"י ואזיל] — וגלו בשמונה עשרה גלו בתשע עשרה. ופירושו, כי על שתי גלויות נפרדות מדובר כאן: האחת: גלה יכניה ב"שבע" לכיבוש יהויקים על ידי נבוכדנאצר, שהוא "שמונה" למלכות נבוכדנאצר. השניה: גלו צדקיהו וגלותו בחרבות ירושלים, ב"שמונה עשרה" לכיבוש יהויקים, שהוא "תשע עשרה" למלכות נבוכדנאצר. דאמר מר שכיבוש יהויקים היה שנה אחת אחר עלות נבוכדנאצר לשלטון: שנה ראשונה כיבש נבוכדנאצר את נינוה, ושנה שניה עלה לארץ ישראל וכיבש את יהויקים. 176. כתבו התוספות בשבת קמה ב, כי אינה אלא אסמכתא, דממילא משמע שהיו חמשים ושנים שנה, וכמו שנתבאר.

וב"עץ יוסף" תירץ: כי הדרן של ישראל הן הלוחות, ועדיין לא ידענו שאף הארון נגנו, ולכך הביא מ"חדרה" דמשמע כל הגנוז בחדרי חדרים. 175. כתב רש"י: נ"ב שנה היה מ"חרבות ירושלים" על שם הכתוב — דניאל ט ב: אני דניאל בינתי בספרים מספר השנים אשר היה דבר ה' אל ירמיהו הנביא למלאות לחרבות ירושלים שבעים שנה, בגלות צדקיהו — עד פקידת כורש שעלו לבנות הבית — שהרי לסוף שבעים שנה (לגלות) [לכיבוש, ר"ש מדסוי, ראה רש"י מגילה יא ב ד"ה גלו בשבע] יהויקים על ידי נבוכדנאצר היתה הפקידה — כמו ששנינו במגילה יב א, שהיתה פקידה בעלמא שאמר כורש כי הקב"ה פקד עלי לבנות לו בית בית בירושלם, [וראה מהרש"א שם שהקשה, והרי נתבטל הבנין י"ח שנה אחריו, ופירש: דהפקידה היא מפני שעלו מקצת מישראל בארותו זמן בארץ ישראל, וזה שלא כלשון רש"י כאן, וראה היטב לשון רש"י שבת

ה' ככה לארץ הזאת, מדה חרי האף הגדול הזה. ואמרו, על אשר עזבו את ברית ה' אלהי אבותם אשר כרת עמם בהוציאן אותם מארץ מצרים.

שבע שנים נתקיימה גפרית ומלח בארץ ישראל.

ואמר רבי יוחנן: מאי טעמא דרבי יוסי?

ומפרש לה: **אתיא גזירה שוה "ברית ברית"**

כתיב הכא בדניאל: והגביר "ברית" לרבים שבוע אחד — וכתיב התם בפרשת נצבים: ואמרו על אשר עזבו את "ברית" ה' אלהי אבותם —

ומפרש לה רבי יוסי: אותו ברית האמור בגפרית ומלח הגבירו האויב על ישראל [שנקראו רבים, כדכתיב "רבתי עם", רא"ל⁽¹⁷⁷⁾] שבוע אחד [שבע שנים].

הרי למדנו כי היתה תקופה שלא היה איש בארץ ישראל; ומכל מקום כתיב על היבוסי: וישב היבוסי וגו' "עד היום הזה", הרי שאינו בהכרח לעולם, והאיך נלמד מ"ויאריכו הכדים וגו' ויהיו שם עד היום הזה" שלא גלה הארון מאותו מקום?!

אמר ליה עולא לרבה שהקשה קושיא זו: הכא גבי לוחות כתיב: ויהיו "שם" עד היום הזה, התם גבי יבוסי לא כתיב "שם".

ואכתי תמהינן: וכי אטו כל היכא דכתיב "שם" לעולם הוא?!

מיתיבי מהא דכתיב: **ומהם מן בני שמעון, הלכו להר שעיר אנשים חמש מאות ופליטה ונעריה ורפיה ועוזיאל בני ישעי בראשם, ויכו את שארית הפליטה לעמלק, וישבו "שם" עד היום הזה** —

והרי על כרחך אינו לעולם, שהרי כבר עלה סנחריב מלך אשור, ובלבל הגלה ממקום למקום את כל האומות, [עין יעקב ודקדוקי סופרים] —

שנאמר: והיה כי יבצע ה' את כל מעשהו בהר ציון ובירושלם, אפקוד על פרי גודל לבב מלך אשור ועל תפארת רום עיניו. כי אמר [מלך אשור] בכח ידי עשיתי ובחכמתי כי נבונותי ואסיר גבולות עמים [ואגליתי עממיא ממדינה למדינה, תרגום], ועתודותיהם [מצבם, רא"ל] שושתי.

ומסקינן: **תיובתא!** (178)

אמר רב נחמן: תנא בכרייתא: והכמים אומרים: ארון כלשכת דיר העצים [אחת מארבע לשכות שבעזרת נשים, ששם הכהנים מתליעים העצים] נגנז [דקדוקי סופרים].

אמר רב נחמן בר יצחק: אף אנן נמי תנינא — במשנה בשקלים — כחכמים, שהארון לא גלה אלא גנוז היה, אך לא בקודש הקדשים:

178. כתב בשפת אמת: אין דרך הגמרא לומר תיובתא על ברייתא [ואין לומר דהוי תיובתא דעולא דאמר משום רבי שמעון בן יוחאי, כי הארון נגנז במקומו מן הכתוב "ויהיו שם עד

177. ורש"י כתב: לרבים, לשרים כמו כל רבי מלך בבל; וצריך תלמוד, שהרי אם כן לא גלו אלא השרים, ואנו באים ללמוד שהיתה גפרית ומלח בארץ ישראל.

הואיל והביאה הגמרא המעשה הנזכר, הביאה כמו כן הא דתנא דבי רבי ישמעאל [רא"ל, וראה שי"צ]:

תנא דבי רבי ישמעאל: שני כהנים בעלי מומין ואינם ראויים לעבודה היו מתליעין בעצים [בנקב שרואין בעץ, בוקעין העץ ומשליכין ממנו התולעות שבו, שכל עץ שיש בו תולעת פסול למזבח, רא"ל] בלשכת דיר העצים —

ונשמטה קרדומו של אחד מהם ונפלה שם במקום שהיה גנוז הארון, ויצתה אש ואכלתו לכהן [ראה יפה עיניי].

רב יהודה רמי: כתיב: זיראו ראשי הבדים מן הקדש על פני הדביר הרי שהיו נראין הבדים — **וכתיב** באותו פסוק: **ולא יראו החוצה?**

הא כיצד: נראין ואין נראין, כפי שמבואר בכרייתא שהגמרא מביאה.

מעשה בכהן אחד שהיה מתעסק בטיוול ושחוק [רש"י], וראה רצפה אחת מן הטבלאות של שיש שהיו בלשכת דיר העצים, שהיא **משונה** [גבוהה] **מחברותיה**, והבין, כי הוציאוה ממקומה שהיתה סדורה שם ושוב הכניסוה, ועל כן גבוהה היתה —

ובא והודיע את הכירו על כך, ולא הספיק לגמור את הדבר להראות אותו מקום, עד שיצתה נשמתו, וידעו ביחוד [בבירור] ששם ארון גנוז.

הרי שלא גלה הארון, וגנוז הוא במקום כל שהוא במקדש ולא בקודש הקדשים, שהרי לא היה אדם נכנס לשם [מהרש"א].⁽¹⁷⁹⁾

ומפרשינו: **מאי הוה עביד כלומר:** במה היה מתעסק אותו כהן?

אמר רבי חלבו: מתעסק שחוק [ת"י] **בקרדומו היה.**

היום הזה, אלא בכרייתא שהביאה הגמרא משמו של רבי שמעון; כי הרי רבי יהודה קאמר לה נמי לעיל נג ב, וכמו שפירש שם רש"י.

אלא קאי על תשובת עולא שהשיב לו: הכא כתיב שם, דמשמע שבא לתרץ הכלל ד"שם" לעולם הוא, על זה מייתי תיובתא דעל כרחך לאו כללא היא, רק הכא מסתבר להני תנאי לדרוש כן מאיזה טעם; וראה עוד שם. ואמנם ב"דקדוקי סופרים" גרסינו: **קשיא**,

וראה **רשב"ם** בבא בתרא נב ב בשם ר"ח: נקטינו, כל היכא דאמר בגמרא **תיובתא** בטלו דברי מי שהתיובתא עליו לגמרי, אבל היכא דעלתה בקשיא לא בטלו דבריו, דאמרינו לא הוה ברירא להן דבטלה שמועה זו לגמרי, אלא

וראה **רשב"ם** בבא בתרא נב ב בשם ר"ח: נקטינו, כל היכא דאמר בגמרא **תיובתא** בטלו דברי מי שהתיובתא עליו לגמרי, אבל היכא דעלתה בקשיא לא בטלו דבריו, דאמרינו לא הוה ברירא להן דבטלה שמועה זו לגמרי, אלא

וראה **רשב"ם** בבא בתרא נב ב בשם ר"ח: נקטינו, כל היכא דאמר בגמרא **תיובתא** בטלו דברי מי שהתיובתא עליו לגמרי, אבל היכא דעלתה בקשיא לא בטלו דבריו, דאמרינו לא הוה ברירא להן דבטלה שמועה זו לגמרי, אלא

וראה **רשב"ם** בבא בתרא נב ב בשם ר"ח: נקטינו, כל היכא דאמר בגמרא **תיובתא** בטלו דברי מי שהתיובתא עליו לגמרי, אבל היכא דעלתה בקשיא לא בטלו דבריו, דאמרינו לא הוה ברירא להן דבטלה שמועה זו לגמרי, אלא

179. א. ועוד כתב מהרש"א: גם מדהיה מתעסק

תניא נמי הכי: מהרש"א גורס [וראה עין יעקב]: "ויאריכו הבדים".

יכול לא יהו זזין ממקומן מן המקום שהיה עומד הארון באמצע בית קדשי הקדשים, שהיה עומד ממנו ולפתח עשר אמות, ואם כן לא היו הבדים נראים מבחוץ שהרי לא היה אורכן עשר אמות —

תלמוד לומר: "ויראו ראשי הבדים", שהאריכו בנס עד שהיו מגיעין יותר מעשר אמות עד שהיו נראין מחוץ לפתח [ראה שם ובשי"צ].

יכול יהו מקרעין בפרוכת ויוצאין,

תלמוד לומר: ולא יראו החוצה —

הא כיצד: דוחקין ובוולטין ויוצאין בפרוכת, ונראין מבחוץ כשני דדי אשה הבולטין מתחת חלוקה;

שנאמר: צרור המור דודי לי בין שדי ילין. (180)

אמר רב קטינא: בשעה שהיו ישראל עולין לרגל, מגללין להם את הפרוכת [גירסת רא"ל ושי"צ: הפרוכת], ומראין להם את הכרובים שהיו מעורים [לשון דיבוק, מדובקים] זה בזה [כלומר: זה בזו שהיו בדמות זכר ונקבה] אחוזים ומחבקים זה את זה כזכר החובק את הנקיבה [רש"י] —

ואומרים הגוללים להן לישראל: ראו חבתכם לפני המקום כחבת זכר ונקבה, כלומר: כי לא היו מעורין זה בזה, אלא כשהיו ישראל עושין רצונו של מקום [ריטב"א בעמוד ב; ובת"י אין נראה כן]. (181)

מתיב רב הסדא מהכתוב: "ולא יבואו לראות כבלע [לשון כיסוי] את הקדש ומתו"

בקרדומו, משמע ליה דמקום עצים היה, דהיינו לשכת עצים.

ב. צריך ביאור, דקשיא סתמא דמתניתין אסתמא, כי הרי במשנתנו דקתני "ניטל" הארון, מוכח כי הארון גלה לבבל, וכמבואר בגמרא לעיל.

ומיהו צ"ע, מנין להגמרא ש"ניטל" ארון לבבל, ואולי ניטל ממקומו לדיר העצים, וכפי ששינונו באמת במשנה זו.

180. א. הכי כתיב התם:

עד שהמלך במסכו נרדי נתן ריחו [חילוף: הבאישי]: בעוד שהשכינה בסיני קלקלתי בעגל.

צרור המור דודי לי: דודי נעשה לי כמי שיש לו צרור המור בחיקו, ואומר: הרי לך צרור זה שיתן ריח טוב מן הראשון שאבדת; כך הקב"ה נתרצה לישראל על מעשה העגל, ומצא

להם כפרה על עוונם, ואמר: יתנדבו למשכן, ויבוא זהב המשכן ויכפר על זהב העגל.

בין שדי ילין: אפילו שמעלתי בו, אמר לשכון שם בין שני בדי ארון [על פי רש"י שם]. ב. כתב מהרש"א: "בין שדי" אותיות "שני בדי".

181. כתב המאירי: ומראים להם את הכרובים מעורין זה בזה, רצונו לומר:

דבקים זה בזה כשאר בני אדם הנצמדים יד ליד, זה בצד זה, שהיו הכרובים עומדים לרוחב הדביר זה לצד ימין וזה לצד שמאל, וכנפיהם פרושות ומתדבקות, כנף הימני של זה לכנף השמאלי של זה, וכל כנף שיעור פרישתו חמש אמות, ונמצאו ארבעה כנפים מחזיקות עשרים אמה שהוא רוחב הדביר, וגוף הכרובים ופניהם עומדים בנס; והפנים

בבית אביה שנתארסה ועדיין לא נישאת, הרי היא צנועה מבעלה כי היא בושה הימנו, כיון שבאתה לבית חמיה שנישאת, שוב אינה צנועה מבעלה —

כך ישראל היו דומים במדבר לכלה בבית אביה שלא היו גסין בשכינה, ועל כן אין להם לראות את הארון; אבל בבית המקדש, הרי הם דומים לכלה שכבר נישאת. (183)

והרי אמר רבי יהודה אמר רב לפרש: לא יבואו הלויים הנושאים את הארון והמזבח שבמשכן, לראות בשעת הכנסת הכלים לנרתק שלהם על ידי הכהנים בשעת סילוק המסעות [שהיו נוסעים ממקום למקום] —

ואם כן האיך אתה אומר, שהראום את הכרובים? (182)

אמר רב נחמן: משל לכלה, כל זמן שהיא

תדע מה שאמרו חז"ל: בשעה שהאדם מתחבר עם אשתו בקדושה, שכינה שרויה ביניהם וכו'.

וראה עוד ברבינו אליקים, שביאר מה שאמרו בגמרא בעמוד ב' שאמרו נכרים על כך "ישראל וכו' יעסקו בדברים הללו", ופירש: זימה, כלומר: כרובין המעורין זה בזה.

182. נחלקו הראשונים [רש"י ורמב"ן בחומש] באיסור זה, אם הוא על הארון בלבד או על כל הכלים; ולדעת הסוברים שאינו אלא על הארון, צריך לבאר דקושיית הגמרא היא, כי הואיל והראו להם את הכרובים הרי ממילא ראו את הארון, חונן דעה.

183. א. לא נתבאר, אם כוונת הגמרא שישראל הם הצנועים, או שהשכינה צנועה, וראה בלשון רבינו אליקים.

ב. כתב המאירי: דבר זה ד"ל לא יבואו לראות" לא היה לו מקום אלא במדבר שהיו ישראל כעין ארוסה, אבל משבנה בית ראשון ונתפרסמה החבה, רצונו לומר, שמלאה הארץ דעה את ה' והיתה להם חכמה יתירה, והיו משיגים מכבודו יתברך מה שבטבע בני אדם להשיגו, בשעה שהיו עולים לרגל היו גוללים וכו'.

מצודדים מעט זה כנגד זה עד שנראים כמביטים זה לזה, כדכתיב: ופניהם איש אל אחיו, ונמצאו דבקים זה לזה בחבור הכנפים, ומביטים זה בזה, והמשילם לזכר ולנקבה, להודיע שהרמוז בהם והוא מציאות הנפרדים שהיו כופרים האומות הקדומות, והם מקבלים שפע זה מזה וכל אחד גבוה מחבירו במדרגת מעלה וכולם מושפעים, ועליהם עלת העלות בורא הכל יתברך.

וב"איגרת הקודש" המיוחסת לרמב"ן כתב: והנה סוד ידיעת מה שאנו אומרים לך הוא: שבהיות האדם כלול בסוד החכמה התבונה והדעת, כי האדם הוא החכמה והאשה סוד התבונה, והחבור הטהור הוא סוד הדעת, וזהו סוד איש ואשה בסוד דרכי הקב"ה הפנימית.

ואם כן, הנה החבור הוא ענין עלוי גדול, כשיהיה כפי הראוי, והסוד הגדול הזה סוד גדול בכרובים שהיו מעורים זה בזה דמיון זכר ונקיבה ואילו היה הדבר גנאי לא היה מצוה רבונו של עולם לעשות ככה, ולשום אותם במקום היותר קדוש וטהור שבכל הישוב, אלא שהוא על סוד עמוק מאד ושמור הסוד הזה ואל תגלהו לשום אדם אלא אם כן הוא הגון וראוי לו כי מכאן נראה סוד עשוי לחבור הראוי בענין שלמה, שכתוב: "כמעור איש ולויות" איש המעורה בלויות שלו [לקמן בגמרא] וכו'.

ואם תבין הכרובים והקול נשמע מביניהם,

מתלב רב חנא בר רב קטינא לרב נחמן:
 "מעשה בכחן אחד בבית שני שהיה מתעסק
 וראה רצפה משונה מחברותיה — מפני
 ששם נגזו הארון — ובא והודיע את חבריו,
 ולא הספיק לגמור הדבר עד שיצתה
 נשמתו", הרי שאין רשאים לראות את הארון
 אף בבית המקדש?!

אמר ליה רב נחמן: כלה שנתגרשה וחזרה,
 כישראל שנתגרשו בחורבן בית ראשון וחזרו
 בבנין בית שני [רש"י], קא אמרת? (184)

כיון שנתגרשה אף על פי שחזרה, הרי חזרו
 הבעל ואשתו לחיבתה הראשונה, לתחילת
 חיבתן שאין גסין זה בזה.

והשתא תמהינן על מה שאמר רב קטינא:
 בשעה שהיו ישראל עולין לרגל מגללין להם
 את הפרוכת ומראין להם את הכרובים וכו':

במאי עסקינן: אי נימא במקדש ראשון, וכי
 מי הואי "פרוכת" שאתה אומר: מגללין

להם את הפרוכת [גירסת ר"ל ושי"צ: "מי
 הוא פרוכת" כלומר: שתי פרוכות]?!
 אלא תאמר כי במקדש שני הוו הדברים,
 והרי: מי הוו כרובים במקדש שני, ואיך
 הראום להם?!

ומשנינן: לעולם במקדש ראשון, ומאי
 "פרוכת" פרוכת דבבי, שכנגד הפתחים
 פתח אולם והיכל ובית קדשי הקדשים [לשון
 רש"י, וראה הערה (185)].

דאמר רבי זירא אמר רב: שלשה עשר
 פרוכות היו בבית המקדש השני:
 שבעה פרוכות כנגד שבעה השערים של
 העזרה.

שתים נוספות: אחת לפתחו של היכל, ואחת
 לפתחו של אולם.

שתים בדביר במקום האמה טרקסין שהיתה

הקשתה הגמרא לעיל כלום.

ובתירוצי הגמרא גריס: פרוכות דבבי [ראה:
 דקדוקי סופרים], והיינו, שהיו מגלים להם גם
 את פרוכות האולם וההיכל כדי שיראו דרכיהן
 את הארון, וכדמשמע ברש"י שהזכיר פרוכות
 של אולם והיכל, ראה שם.

וכדבריו מפורש בפירוש רבינו אליקים:
 מגלין להן את הפרכות, כלומר: גוללין את
 הפרכות שכנגד פתחים לצד אחר.

ובתירוצי הגמרא: פרוכות דבבי, פרוכות
 שכנגד השערים; דאמר רב זירא וכו', מיהא
 שמעינן דכנגד השערים היו פרוכות פרופות, הכי
 נמי בבית ראשון שהיה אמה טרקסין היתה שם
 פרוכת כנגד הפתח שבו, [ומאותה פרוכת פנימה
 לא מגלין, מטושטש בכתב יד], והא דמגלין

184. רבינו אליקים מפרש: נתגרשה, כיון שנגזו
 הארון הוי כגרשה.

185. תמה בשיח יצחק לפי גירסתנו בגמרא:
 הרי בברייתא לעיל בעמוד זה איתא "יכול יהיו
 מקרעין בפרוכת", ולמה לא הקשתה הגמרא
 "פרוכת מי הוי", שהרי במקדש ראשון מדברת
 הברייתא, ונתרץ: פרוכת דבבי?! והביא שהקשה
 כן ב"ברכת הזבח" מנחות צח א, [וראה
 תוספות ישנים ד"ה דוחקין].

והביא גירסא בגמרא כאן: "מגללין להן את
 הפרוכות", ועל זה מקשה הגמרא "פרוכות מי
 הוו", היינו שתי פרוכות, שאלו לא היו אלא
 במקדש שני; אבל פרוכת אחת בפתח האמה
 טרקסין היתה גם במקדש ראשון, ולכן לא

להוכיח כי אותם הכרובים שהיו בקודש הקדשים היו ניכרים מאד, [שי"צ]:

וקלע על דלתות ההיכל [שי"צ] כרובים ותמורות ופטורי ציצים וצפה זהב מוישר על המחוקה [הזהב מכונן על חיקוק הצורות שוקע במקום שיקועו וכולט במקום בליטתו, שיהיו הצורות ניכרות בו, רש"י שם], וכן היה גם בקודש הקדשים.

וכתיב בעשית המכונות [הן בסיסי הכיור]: ויפתח וגו' כמעט איש ולויות סביב, הרי שעשה הכרובים באופן זה, וכן עשה גם בקודש הקדשים [שי"צ].

מאי "כמעט איש ולויות"?

כאיש המעורה בלווייה שלו, הנדבק וחבוק באשתו בין זרועותיו [רש"י].

אמר ריש לקיש:

בשעה שנכנסו נכרים להיכל בחורבן בית שני, ראו כרובין המצויירין בכותל המעוררין

במקדש ראשון וכדלעיל נא ב, וושתים כנגדן של שתי פרוכות אלו — היו בעליה, הרי שלוש עשרה פרוכות.

וכשם שבבית המקדש השני היו פרוכות כנגד הפתחים, כן גם היה בבית המקדש הראשון.

רב אחא בר יעקב אמר משני: לעולם במקדש שני, ודקשיא לך, והרי לא היו כרובים בבית המקדש השני?! מכל מקום כרובים דצורתא [כרובים מצויירים] שהיו בבית המקדש הראשון הוו קיימי [היו קיימים] אף בבית המקדש השני —

דכתיב במלכים גבי קודש הקדשים שעשה שלמה: ואת כל קירות הבית מסב קלע [אקיף ציורין, הקיף בציורים] פתוחי מקלעות כרובים [וגלף קליען כרובין, וחוקקים בו צורת כרובים] ותמורות ופטורי ציצים [וצורת דקלין ואטונין שושנין], וראה הערה. (186)

וכתיב עוד שם פסוק אחר, וממנו יש

מימרא דרב? וכבר נתיישב בדברי רבינו אליקים וה"ש יצחק".

וראה עוד בגמרא לעיל נב ב, דמקשה הגמרא: "במקדש ראשון מי הוו פרוכת" ומשמע מרש"י דהקושיא היתה הרי לא היתה פרוכת אלא אמה טרקסין; ומיהו מהרמב"ם בפירוש המשניות שם, נראה דגריס התם "מי הוו פרוכות".

186. בפירוש רש"י בנ"ך הכי איתא: מסב קלע מוקפות ציורין; פתוחי מקלעות כרובים וגו' חיקוקי צורת כרובין ודקלים וחבלים ופרחים; נמצא לפי פירושו שם, כי "קלע" ו"מקלעות"

קאי על פרוכות שכנגד פתחי אולם והיכל קאמר לעיל דמגלין להן את הפרכות, [ומיהו לשונו צע"ק].

ובקונטרס למרן רי"ז הלוי, הבין תירוץ הגמרא "פרוכת דבבי" כפשוטה, דהיינו דבא לומר שהיתה פרוכת על פתח האמה טרקסין, והגמרא מוכיחה ממה שאמר רב כי היו פרוכות בבית המקדש השני על השערים, הוא הדין שהיה במקדש ראשון על פתח האמה טרקסין.

והקשה על זה: הרי מקרא מלא הוא, [דברי הימים ב ג יד]: ויעש את הפרוכת תכלת וגו' הרי מפורש דהיתה פרוכת במקדש ראשון שעשה שלמה, ולא היתה הגמרא צריכה להביא על זה